

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniški in upravniški prostori:
2627 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2627 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cena lista je \$6.00
Entered as second-class matter January 18, 1936, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.
CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 17. SEPTEMBRA (SEPT. 17), 1936.
Subscription \$6.00 Yearly
STEV.—NUMBER 184
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1108, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

HITLER ZVIŠAL NADPADALNO MOČ FAŠISTOV V ŠPANJI

Franco obnovil ofenzivo reakcije za osvojitve Madrida

ZAROTNIKI V MADRIDU USMRČENI

Madrid, 16. sept.—Fašistični general Francisco Franco je do bil veliko pojačanje, ko mu je nemški diktator Hitler poslal večje število najmočnejših bombnih letal s piloti vred skozi Portugalsko. Franco je seveda takoj teroristil to pomoč in se zagnal v novi ofenzivi proti Madridu iz sektorja Talavera, ki se nahaja 65 milj južnozapadno od Madrida.

Levičarska vlada ima tamkaj 12.000 mož, ki drže linijo in do sedaj so odbili vse napade fašistov. Najnovejši napad so fašisti izvršili pri Maquedi, kjer se cepi glavna cesta in ena vodi v Madrid, druga pa v Toledo; ta napad je delavska milica odbila in pognala fašiste nazaj sedem in pol milje proti zapadu.

Hitlerjevi aeroplani so furiozno napadli Maquedo in Santa Oliva in izvalili več zračnih bitk z vojnimi letali, katera so končno Nemce odgnala. Fašistične bombe so razdejale več hiš v obeh omenjenih mestih.

Fašisti skušajo obnoviti ofenzivo tudi v guadarramskih gorah nad Madridom, toda vojni letalnice so takoj odbili napad. Predstavniki španske vlade so zdaj prepričani, da se bo civilna vojnja zavlekla čez zimo. K temu pa pripomogli Nemčija in Italija, ki zalagata fašiste z letali ter orožjem in strelivom na debelo. Španska vlada ima nebroj dokazov Mussolinijeve in Hitlerjeve intervencije in te dokaze bo znanji minister Julio Alvarez del Vajjo predložil še ta teden Ligi narodov v Ženevi.

Španska ljudska vlada ima dovolj moštva; vojakov ima kolikor jih hoče, kajti sveži delavski in kmetijski rekruti neprestano prihajajo. Manjka ji pa orožja in streliva, predvsem pa dobrih letal, da bi se lahko merila z italijanskimi in nemškimi bombarji. To pomanjkanje bojnega materiala povzroča španski vladi velike skrbi, ki jih prav nič ne skriva.

Vlada se že pripravlja na zimsko kampanjo. Organizirala bo poseben gorski bataljon, ki prevzame obrambne postojanke v visokih hribovih Guadarrame, katera kmalu pokrije sneg.

Saint Jean de Luz, Francija, 16. sept.—Privatna vest, ki je prišla iz Pariza, se glasi, da je bilo večerj tamkaj ustrelnih sedem zarotnikov, ki so stregli po življenju predsedniku španske republike Azani in ministrskemu predsedniku Caballeru.

New York, 16. sept.—Hearstova časnikarska agentura International News Service je bila obveščena, da so španski fašisti aretirali njenega poročevalca H. R. Knickerbockera, ko je zapustil Burgos, glavni stan fašistične armade na severu, in odšel v Caceres na jugozapadu Španije. Caceres je fašistično letalsko oporišče, s katerega operirajo Hitlerjevi vojaški letalci in fašisti se marajo tamkaj nobenega tujelega časnikarskega poročevalca.

Berlin, 16. sept.—Berlinski list so včeraj objavili proklamacijo starega španskega generala Miguela Cabanellasa, katerega je fašistična voditeljka Franco imenovala za "časnikarskega predsednika" Španije. Proklamacija je bila publicirana v Burgosu in Cabanellas se v njej zahvaljuje "nemškemu narodu za pomoč". Cabanellas dalje pravi: "V čuvajte Evropo pred boljševizmom na vzhodu, mi pa bomo pa na zapadu"...

Spopad med Greenom in Lewisom

Konvencija državne federacije in "družinski" spor

Quincy, Ill., 16. sept.—Spor med pristaši poklicnega in industrijskega unionizma dviga glavo tudi na letni konvenciji Illinoiske delavske federacije, ki se vrši v tem mestu. Sploh je ta "družinski" spor v vrstah organiziranega delavstva, ki je že prinesel suspenzijo 10 unij, med njimi nekaj najmočnejših, iz Ameriške delavske federacije, odgovoren, da je ta konvencija državne delavske federacije največja v njeni zgodovini. Šteje nad 700 delegatov in veliko število opazovalcev.

Glavna sporna točka je resolucija, s katero naj bi se konvencija izrekla proti eksekutivi Ameriške delavske federacije radi suspenzije 10 unij in za Odbor za industrijsko organizacijo, kateremu načeluje John L. Lewis, predsednik rudarjev. Predložila je rudarska delegacija in pride najbrž na dnevni red danes. Znamenja kažejo, da bodo zmagali pristaši poklicnega unionizma, ki kontrolirajo konvencijo. Resolucijski ošek se je že izrekel proti tej resoluciji s 40 proti 10 glasovom, konvencija pa bo glasovala o njej danes ali jutri. Industrijski blok vodi Ray Edmundson, predsednik illinoiskega rudarskega distrikta. Pristaši Greenove politike so si svesti zmage, toda ne bodo prišli do nje brez vročega boja, ker je tudi industrijski blok dobro zastopan.

Z greenovci je tudi Frank Farrington, bivši vodja illinoiskega rudarjev, ki je bil dolgo let v boju z Lewisom in je bil končno vržen iz organizacije, ko je prišlo na dan, da se je prodal Peabody Coal kompaniji za \$75.000. Med rudarji pa ima še vedno pristaše, ker mnogi smatrajo, da ga je Lewis izgrizal.

Druge večja sporna točka je druga rudarska resolucija, s katero naj bi se federacija pridružila Delavski nestranski ligi in aktivno delovala za izvolitev Roosevelta. Tudi tej resoluciji so konservativni elementi napovedali boj, predvsem republikanci, med katerimi je tudi predsednik državne delavske federacije.

Zidovski kongres protestira proti Hitlerju

Ženeva, 16. sept.—Izvrševalni odbor židovskega kongresa v Ženevi je danes vložil pri Ligi narodov oster protest proti novim grožnjam nacijskih poglavarjev v Nurembergu. Odbor zlasti protestira proti izjavi Hitlerja, da sta židovstvo in boljševizem identična, eno in isto. Ta trditev je absurda, pravi odbor, kajti zgodovinsko dejstvo je, da je nemški militarizem pomagala ruskim boljševikom do oblasti, ne pa Judje.

Osemnajst ameriških filozofov noče v Nemčijo

New York, 16. sept.—Osemnajst ameriških filozofov je večerj javno izjavilo, da so odklonili povabilo organizacije filozofov v Nemčiji na konferenco, katera se vrši proti koncu tega meseca v Berlinu. Ameriški filozofi pravijo, da konferenca v Nemčiji bo le apologija za nacizem. Filozofija je nemogoča, kjer ni svobode govora in tiska!

Italija in Nemčija odlagata konferenco

London, 16. sept.—Konferenca peterih držav za novo lokarno pogodbo se ne bo vršila v oktobru kakor je bilo prvotno določeno. Nemčija in Italija sta obvestili Anglijo, da še nista pripravljena za to konferenco. Francija in Belgija sta sporočili, da sta pripravljena.

GENERALNA TEKSTILNA STAVKA GROZI FRANCIJI

Socialistična vlada v boju z ekstremisti na obeh koncih

L I L L E OBOROŽEN TAVOR

Pariz, 16. sept.—Stavka 35.000 tekstilnih delavcev v Lillu se morda razvije v generalni štrajk 100.000 delavcev. Lastniki tovaren so odklonili vladno razsodišče, nakar so delavski voditelji zagrozili z generalno stavko.

Blumova socialistična vlada je zaradi te in drugih stavk, ki se razširjajo po Franciji, v velikih škripcih. Na eni strani ima opraviti z reakcionarnimi in trgoglavimi delodajalci, ki vpijejo, da komunisti v Lillu nameravajo konfiscirati tovarne in ustanoviti sovete, na drugi strani pa nagajajo komunistični ekstremisti, ki žigosajo vlado zaradi njene "mehkosti" napram kapitalistom in njene politike napram Španiji ter v francoskem Maroku.

Premier Blum odločno vztraja, da morajo tekstilni baroni sprejeti vlado za razsodnika v tem konfliktu. Finančni minister Aurriot je izjavil sinoči, da so vse govornice delodajalcev in francoskih fašistov o "sovjetiziranju industriji" smešne in bedaste. Te govornice niso drugega kot preteveza za kriminalno izbegavanje in nagajanje s strani odgovornih voditeljev industriji, je rekel minister.

V Lillu, kjer je položaj trenutno najslabši, je vlada pojačala policijsko silo, tako da mesto izgleda kot vojaški tabor. Vlada se hoče zavarovati, da ne bi fašistične organizacije izrabile generalne stavke, če pride, za kakšno večje oboroženo provokacijo. Blumova vlada se bo vsekakor udala zahteve komunistov, ki rjoveče zahtevajo, da mora biti splošno vladno delovanje, vojaški general Marcel Peyrouton, vojaški komisar v francoskem Maroku, odstavljen. Peyrouton dolže, da je v tajni zvezi s španskimi fašisti in komplotira fašistično vstajo v francoski Afriki.

Domače vesti

Novice iz Penne
White Valley, Pa. — Pred tremi meseci se je v premogovniku ponorečel John Sprohar in kmalu za njim John Korče, oba člana SNPJ. Zda so pa tu na dnevnem redu ženitve. Te dni sta se civilno poročila Viljem Gutman in Ana Gredenc; nevesta je članica SNPJ in tajnica društva 280. Dne 12. t. m. sta se poročila Charlie Fatur in Rozina Kastelec, oba člana SNPJ. Obema paroma obilo sreče!

Southview, Pa. — Tu sta se poročila John Bernecki in Jennie Perešuti. Nevesta je članica društva 265 SNPJ. Obilo sreče!

Iz Clevelanda
Cleveland. — Pred nekaj dnevi je v jezeru ugonil sedemletni Anton Tratnik. S tremi svojimi sestricami je lovil ribice v mrežo, ko mu je spodrsnilo in je padel v vodo. Truplice so našli šele čez nekaj dni. Deček zapuša starše, brata in sedem sester. — V bolnišnici je umrla Ana Primožič, roj. Jakomin, stara 39 let in doma iz Kobeta pri Kopru na Primorskem. V Ameriki je bila osem let in tu zapuša moža, sina in hčerko, v starem kraju pa tri brate in strica. — Pretekli petek je 17 rojakov prejelo državljanski papir.

S konvenciji JSKJ
Cleveland. — Delegatje so ponovno razpravljali o starostni podpori, ali prejšnjega zaključka niso mogli zavreči in ostalo je pri starem, namreč da ne bo te podpore. Jednota je dobila nov smrtninski certifikat za \$3000, da bo lažje tekmovala z zavarovalnimi družbami. Sprejeta je bila tudi točka, da se smrtnina lahko zapusti bratrancu ali sestrični in zaročencu ali zaročenci. Najvišja vsota za izplačilo pogrebniških stroškov je \$250. Za samomorilce se izplača smrtnina šele po dveh letih vletanja v jednoti; doslej je bila izplačana po enem letu. Odbor za pritožbe, ki šteje 12 članov, ima zelo dosti dela in bojazen je, da bodo pritožbe vzele veliko časa, ko pride na dnevni red. Odškodninski sklad je odpravljen oziroma spojen z bolniškim skladom; a-sement za odškodnine se bo v bodoče plačeval v bolniški sklad in iz tega sklada se bodo plačevale vse odškodnine in drugo, kar je prej spadalo v odškodninski sklad.

PREUSTROJANJE DELAVSKEGA GIBANJA V MEHIKI

Nova delavska federacija izpodrinila staro

ORIENTACIJA V SOCIALISTIČNO SMER

Mexico City. — (FP) — Kakor v marsikateri drugi državi, je veliko valovanje in presnavljanje nov pojav tudi v mehiškem delavskem gibanju. Prav za prav je to vprašanje v Mehiki že stvar preteklosti, ker delavsko gibanje že skoraj popolnoma dominira Konfederacija mehiškega delavstva, ki je bila ustanovljena prošlega marca. Ima okrog 600.000 članov, stara Mehiška delavska federacija pa le 10.000.

Nova delavska federacija je bila organizirana valed potrebe — radi degeneracije stare delavske federacije, oziroma njenih voditeljev. Kot znano, sta bila njena glavna voditelja bivši mehiški predsednik Plutarco Calles in Louis Morones, svoj čas oba radikalna delavska voditelja in boritelja proti reakciji. Za časa Callesove vlade in tudi še pozneje pa sta si oba nagromadila veliko bogastvo in postala začetnika kapitalističnih interesov. Pred nekaj meseci sta bila oba izgnana iz Mehike, ča, da sta skušala organizirati fašistično gibanje. Morones je še vedno titularni vodja stare delavske federacije, ki je pri delavstvu izgubila vso zaslobo.

Novi delavski voditelji so drugačnega kalibra. Radi izkušenj s Callesom in Moronesom politične službe odklanjajo, ne zavračajo pa politične akcije. Nova delavska konfederacija sodeluje z mehiško revolucionarno stranko (vladno) in pravi, da bo podpirala vlado predsednika Cardenas toliko časa, dokler se bo on boril za delavstvo in kmete.

Ta federacija, ki je orientirana socialistično in je pridružena strokovni internacionalni s sedešem v Amsterdamu, ne dela diskriminacij proti komunistom. Slednji lojalno podpirajo njen program in imajo precej vpliva med delavstvom, katero goji moštvo. (Dalje na 3. strani.)

Teroristi Črne legije pred sodiščem

Tožitelj predložil kup evidence proti morilcem Pooleja

Detroit, 16. sept.—Pri obravnavi proti tucatu teroristov Črne legije, ki so obtoženi umora m.adege avtnege delavca Charlesa Pooleja, so bile včeraj glavne priče državni detektiv, ki so izsledili morilce. Priča je največ detektiv Jack Harvill, ki je porotnikom pravil, kar je v preiskovalnem zaporu izvel iz obtožencev.

Glavna senzacija včerajšnje obravnave je bila evidenca, katero je predložil državni tožitelj Duncan C. McCrea. Ta je vsebovala črne in bele halje ter kute teroristov, revolverje, municijo, pretepaški bič (black jack) in črnolegijarske tiskovine. McCrea je skušal predložiti tudi okrvavljeno Poolejevo obleko, toda radi nepravilne identifikacije ni uspel.

Detektiv Harvill je rekel, da mu je sedem obtožencev pravilo, kako je prišlo do zaključka, da morajo Pooleja spraviti s poti. To se je zgodilo na seji teroristov, ki so po izpovedi sedem obtožencev kričali: "Ubijmo ga! Obesimo ga! Pretepimo ga!"

Teroristi so Pooleja umorili pod pretevo, da je — pretepal svojo ženo, ki je prav tiste dni ležala v bolnišnici, v porodniški postelji. Žrtev, ki je preveč vedela o teroristih, so odpeljali na "izprevoz" in jo ubili sunaj mesta, na samotni.

Njih sagovornik argumentira, da umor ni bil storjen po načrtu in da obtoženci niso krivi. Umora je kriv le Dayton Dean, ki je umor tudi priznal in bo nastopil kot državna priča.

Nekega zamorca so teroristi umorili "za špas — da vidijo, kako niger pogine."

Unijska konferenca proti razkolu

Milwaukee. — Te dni se je tukaj vršila državna konferenca, na katero je prišlo nad 200 unijskih zastopnikov, ki je razpravljala o suspenziji 10 unij Odbora za industrijsko organizacijo. Navzočih je bilo več zastopnikov prizadetih unij. Konferenca je soglasno zaključila, da se bo borila proti razkolu v delavskem gibanju in delovala na to, da Ameriška delavska federacija sprejme načrt Wisconsinke delavske federacije. Ta načrt je proti vsakemu razkolu in določa posebno komisijo, katera naj bi študirala vprašanje, na kakšen način naj se organizirajo neorganizirani delavci. Svoje priporočilo naj bi predložila konvenciji ADF prihodnje leto, med tem pa naj bi vladal mir v vrstah organiziranega delavstva in Odbor za industrijsko organizacijo delal naprej.

Državni penzijski zakon — neustaven

Olympia, Wash., 16. sept.—Državno vrhovno sodišče je vrglo skozi okno državni zakon za brezposelnostno zavarovanje. Sodišče pravi, ker se je ta zakon opiral na Wagner-Loughtonov o-snutek, katerega kongres ni nikdar sprejel, marveč ga je nadomestil s sedanjim zveznim zaščitnim zakonom, da ta državni zakon ni nikdar stopil v veljavo. Sprejet je bil lansko leto.

Novi izgredi proti židom na Poljskem

Varšava, 16. sept.—Okrog 50 židov je bilo ranjenih pri velikih protizidovskih izgredih v Wysokiem med Varšavo in Bjalostokom. Židovsko prebivalstvo je v silni paniki in vse židovske trgovine so zaprte.

SUSPENZIJA NE DELA PREGLAVIC UNIJSKIM VODJEM

'Uporniki' krtačili eksekutivno ADF na konvenciji kavčukarske unije

ODBOR BO SEL NA PREJ

Akron, O. — (FP) — Eksekutiva Ameriške delavske federacije se gre lahko solit, kolikor se tiče glavnih funkcionarjev Odbora za industrijsko organizacijo. To je bilo razvidno na konvenciji kavčukarske unije, pred katero so govorili trije vodilni funkcionarji tega odbora.

To je prva konvencija, odkar je bila ustanovljena unija. Za Akron je očitno velikega pomena, ker je glavna ulica v okrožju mesta vsa v slavalokih, ki pozdravljajo delegate in to delavsko sborovanje. Še pred nekaj leti bi si nikdo ne upal kaj takega sanjati, ker Akron je bil prava antiunijaska trdnjava, v kateri so kraljevale poleg nekaj poklicnih unij le kompanijske unije.

Danes je drugače. Danes je unionizem v Akronu živa sila, katero morajo kavčukarski baroni in drugi kapitalisti tolerirati hočeš nočeš. Na tej konvenciji delegatje zastopajo 35.000 članov. Odkar je bila unija ustanovljena, je vodila 16 stavk, ki so bile vse uspešne. Delegatje so veselo pozdravili to poročilo o velikem napredku unije. Zavedali so se tudi popolnoma, da bi tega uspeha ne bilo, ako bi ne imeli na svoji strani Odbora za industrijsko organizacijo. Vseled tega so tudi burno pozdravili poslanice tega odbora.

Ti poslanci so bili John Brophy, direktor odbora, Sidney Hillman, predsednik Amalgamated Clothing Workers, in Van A. Bittner, načelnik kampanje za organiziranje jeklarskih delavcev v čikaškem distriktu in eden glavnih pomagačev Johna L. Lewisa.

Delegatje so burno pritrjevali, ko je Brophy rekel, "da je napredek vaše unije najboljši dokaz, da je Odbor za industrijsko organizacijo v pravem, ko trdi, da je mogoče organizirati delavce v masnih industrijah.

"Tudi napredek poklicnih unij v tem mestu je šel spredoma z rastjo organizacije v kavčukarski industriji. Koristi od širjenja vaše organizacije je imelo vse delavstvo. To je naš odgovor onim, ki pravijo, da smo proti poklicnemu unionizmu. Mi nismo nasprotniki nobene poklicne unije, marveč njih prijatelji.

Eksekutiva Ameriške delavske federacije je kriva izdajstva nad članstvom federacije, ker noče izvajati mandata konvencije in organizirati neorganiziranih v masnih industrijah. Tudi ne more biti govora o enotnosti, dokler bodo kompanijske unije šteje milijone članov v industrijah, katere eksekutiva ni hotela organizirati."

Van Bittner je pa rekel, da mu suspenzija unij ne dela nobenih skrbi, ker ta družinski sporček itak nič ne pomeni. "Mene prav nič ne briga, kaj eksekutiva ADF pravi o moji uniji," je rekel. "Jaz se zanimam le za organiziranje neorganiziranih. Zakaj naj bi streljali zajce, ko pa je v gozdu dosti jelenov? Prav nič se ne bojte končnih posledic družinskega spora. Jaz eksekutiva ADF itak nisem nikdar resno jemal. Ako jeklarskemu kampanjskemu odboru ne bo napravila več škode kakor jo je napravila v vseh teh letih Amerikemu jeklarskemu in železarskemu institutu ("openšarska" zveza jeklarskih baronov), tedaj se nam ni treba ničesar bati."

(Dalje na 4. strani.)

Smrt ima bogato žetev v hišah revnih delavcev. (Narisa! Jerger.)

KRIŠTOF DIMAČ

Special JACK LONDON. — Iz angleščine prevedel FRANCE MAGAJNA

Pa vendar imamo tu na tisoče zelenih mehkužcev, ki piškavca oreha niso vredni, pa so milje in milje pred nami. Sedaj pa konec besedi. Moram varčevati s sapo, ker ne vem, kdaj boste vi in vsi drugi poskušali prehiteti očeta in mene.

Celo uro nato ni Joy spregovorila z Dimačem besede več, pač pa je Dimač opazil, da sta se Joy in njen oče nekoliko časa z zamolklim glasom pogovarjala.

"Zdaj pa že vem, kdo sta," je Čok dejal Dimaču. "On je Louis Gastell, grča od temena do pete. Punčka je pa gotovo njegova hči. Dospel je v deželo Bog vedi kdaj; nihče več ne pomni. Deklico je prinesel s seboj; bila je še dete. Beetles je bil njegov trgovski drug in sta vozarila z majhnim parnikom navzgor po reki Koyukuk."

"Mislim, da nama jih ni treba prehitovati," je rekel Dimač. "Mi štirje smo na čelu vseh." Čok je prikimal in zopet se celou uro molčal. Polagoma, toda neuradno so prodirali naprej. Ob sedmih je severni sij poslednjikrat razprlil temo in dvakrat so na zapadu opazili široko odprtino med dvema zasneženima gorama.

"Babji potok!" je vzkliknila Joy. "To smo pa dobro hodili," se je Čok razveselil. "Kakor sem jaz računal, bi potrebovali še dobre pol ure do tja. Čudno, da si nisem nog razkročil."

Na tistem mestu je pot, ki so jo ovirale ledene grmade, nenadoma krenila preko Yukona proti istočnemu bregu. Morali so zapustiti steptano gaz, splezati na ledene sklade ter slediti ozki, le malo shojeni stezici, ki se je vila nazaj proti zapadnemu bregu.

Louis Gastell, ki je korakal spredaj, se je opotekel in sesedel na tla, prijemši se z obema rokama za gleženj. Z velikim trudom je zopet vstal in nadaljeval svojo pot, toda mnogo počasneje nego prej in šepaje. Čez nekaj trenutkov se je ustavil.

"Ne morem več," je dejal svoji hčerki. "Pretegnil sem kito. Kar sama pojdi naprej in postavi mejnike zame in zase."

"Kaj pa, ko bi vama midva pomagala?" je sočutno vprašal Dimač.

Louis Gastell je zmajal z glavo. "Joy prav tako lahko postavi mejnike za dva kot za enega. Jaz se bom medtem splazil na breg, zanetil ogenj in si obvezal gleženj. Nič hudega ne bo. Kar pojdi, Joy. Postavi mejnike takoj nad mestom, kjer je bilo zlato najdeno. Na gorenji plati je več zlata kakor pa na dolnji."

"Nate nekoliko brezove ljubadi," je rekel Dimač in razpolovil svojo zalogo. "Se bova že midva pobrigala za vašo hčerko."

Louis Gastell se je hripavo zasmel. "Hvala vama. Sicer pa zna sama zase skrbeti. Kar za njo hodita, pa bo prav."

"Saj vam je vseeno, če grem jaz naprej?" je Joy vprašala Dimača. "Poznam te kraje bolje nego vi."

"Vodite naju," ji je viteško odgovoril Dimač. "Pa bi bila res sramota, če bi mehkužci prehiteli tiste kremenite fante iz Sea Liona. Ali bi jih ne mogli na kak način speljati na krivo sled?"

Zmajala je z glavo. "Svojih sledi ne morem skriti, sledili nam bodo pa kot ovce."

Kar so prešli še četrtil milje, je Joy krenila naravnost proti zapadu. Dimač je sicer opazil, da korakajo po celem snegu, pa vendar ni ne on ne Čok opazil, da se je komaj vidna gaz izgubljala proti jugu. Ako bi bila pa še videla, kaj počne Louis Gastell, bi bila klondajska zgodovina drugače pisana. Kajti opazila bi bila, da stari borec ne šepa več, da — z nosom pri tleh ka-

kor pes — teče po stezi za njimi. Videla bi tudi, kako je teptal in širil tisti ovinek, kjer so se bili ločili od drobne stezice in krenili proti zapadu. In končno bi bila opazila, da je naglo odkorakal po gazi na jug.

Gori po potoku se je vlekle sled, ampak tako medla je bila, da so jo v temini venomer izgubljali iz vida. Čez četrte ure je Joy Gastell bila voljna odstopiti jima svoje mesto. Zopredoma sta gazila globoki sneg in utirala pot. Prodiranje je bilo zaradi tega tako počasno, da so jih začeli dohitivati zaostali tekmeči. Že ob devetih je bila za njimi strnjena vrsta mož, ki se je vlekla, kolikor daleč so nesle oči. Ob pogledu na tropo mehkužcev so se deklici iskri le oči.

"Koliko je tega, odkar smo zavili v to dolino?" je vprašala.

"Dve debeli uri," je odgovoril Dimač. "In dve uri nazaj so štiri," se je glasno zasmejala, "fantje iz Sea Liona so rešeni."

Čuden sum je prešinil Dimača. Naglo se je ustavil in se okrenil proti njej. "Ne razumem," je rekel.

"Ne? Vam bom pa povedala. To je Norway potok. Babji potok je prihodnji proti jugu." Dimač za trenutek ni mogel spregovoriti besedice. "Pa menda niste storili tega nalašč?" je vprašal Čok.

"Nalašč! Nalašč! Hotela sem rešiti naše stare." Poročilo je se je smejala. Moža sta nekaj časa gledala drug drugega, potem pa sta se tudi pričela krohovati. "Če bi ženske ne bile tako dragocene stvarce v tej deželi, bi Vas položil čez koleno in bi vas temeljito našelkal."

"Potemtakem si vaš oče ni pretegnil kite, ampak je samo počakal, dokler nisimo izginili za bregom, potem pa nadaljeval pot?" je vprašal Dimač.

Prikimala je. "In vi ste bila naša zapeljivka?" Zopet je prikimala. Sedaj pa je zadonel Dimačev smeh jasno in iskreno. Bil je to priščan smeh poraženega moža, ki poraza ne odklanja.

"Zakaj se pa ne jezite name?" je vprašala nekam otopo in razočarano. "Ali... ali zakaj me ne nabijete?"

"Kar obrnimo naša jadra," je menil Čok. "Če bomo stali na mestu, bom še ozebel." Dimač pa je odkimal. "Tako bi izgubili štiri ure. Po tej dolini smo že napravili najmanj osem milj dolgo pot in kakor kaže, se bo kmalu obrnila proti jugu. Šli bomo po dolini naprej, potem pa bomo na kakem primernem mestu prekoračili hrbet; ki jo loči od Babjega potoka. Tako bomo dospeli nekam v bližino tistega mesta, kjer je bilo zlato najdeno. Morda nam bo areča mila in bomo kje na koncu osvobodili kakšen delež." Obrnil se je k deklici. "Ali greste z nama? Vašemu očetu sem obljubil, da bova pazila na Vas."

"Mislim..." Obotavljala se je. "Mislim, da bom šla, če vama ne bom v nadlego." Gledala mu je iz oči v oči in njen obraz ni bil več kljubovalen in porogljiv. "Zares, gospod Dimač, tako dobri ste, da mi je kar žal, da sem storila kaj takega. Ampak nekdo je moral rešiti stare borce."

"Dozdeva se mi, da je takle pohod najzdravejša telesna vaja na svetu."

"Meni se pa dozdeva, da je za vaju takale hoja prava igrača," je nadaljevala Joy in pristavila z lahkim vzdihom: "Le škoda, da ne spadata med stare severnjake."

Še dve uri so se ubijali po zamrznili in s snegom pokriti strugi Norway potoka, potem pa so krenili navzgor po ozkem in skalnatem pritočku, ki se je izlival v Norway potok od juga.

(Dolje prihodnjak.)

Jaz jim pa pravim: — Preiščite to in obvestite me po telefonu.

Oni pa pravijo: Nimamo kdaj zvoniti, mi bomo to preiskali tudi brez telefoniranja, spoštovani tovariši.

Kako se bo vse to končalo, ne vem. Nihče več mi ni telefoniral. Aparat pa visi.

Lečenje strasti

Olga Vermutova je imela imenitno idejo. Tako imenitno, da se je vso pot od gospe svatnikove domov grede smejala. Bila je ideja, ki je pa mogla razveseliti samo gospe Vermutovo, zato pa strahno razjeziti njenega moža.

V damski družbi se je namreč govorilo o tem, kako si prihrani tla ali oni denar za svoje obleke. Ena dama je pripovedovala, da je svojega moža povsem odvadila kaditi in da denar, ki bi ga zakadil, vsak dan sproti spravilja in zbira za kaj koristnejšega, kar je navadno ali klubček ali pa damska obleka.

Gospa Vermutova bi pa ne bila gospa Vermutova, če bi ne vzela te ideje takoj za svojo. In brž je začela razmišljati o tem, da bi storila tudi sama tako, kajti zdelo se ji je, da je to edina prava pot. Bila je pa preveč prebrisana, da bi ubrala kar ravno pot. Strast njenega moža je bila zelo velika in vsak tak korak bi smatral za poseganje v svoje stare pravice. Stvari se je bilo treba lotiti previdno, slasti pa počasi, da bi se šrtve ne prestrašila. Gospa Vermutova je poznala svojega moža in dobro je vedela, da bi se branil, če bi zahtevala to od njega kar naravnost. A če bi celo zvedel, za kaj namerava porabiti prihranjeni denar, bi se gotovo odločno uprl. Vojna je bila torej napovedana tiho in tako, da mož niti vedel ni, da je začela.

Najprej je žena tu pa tam mlogrede vomenila, da je kaj škodljiva. Čez dva tedna je pravila možu, kako si škodujejo strastni kadilci. Tako so se priprave za glavni naskok z vso previdnostjo nadaljevale in dosegle vsaj ta uspeh, da je mož večkrat odložil že načeto cigaro ali pa še nedokajeno pipo. Glavne besede pa njegova žena še ni bila izgovorila, s njo je čakala na ugodnejši čas.

Ta je prišel, ko je njen mož lahko oboje. Nič hudega ni bilo, morda nahod, morda hrpa ali pa glavobol, ki ga je gospa Vermutova navadno lečila z aspirinom. To pot je pa poklicala zdravnika in le-ta je postal nevede njen najboljši pomočnik.

Ko je preiskal Vermuta in mu predpisal nekakšne praške, ga je ustavila gospa Vermutova na pragu in mu zadrževala, da njen mož strastno kadil in da bi bilo morda dobro, če bi mu kaj prepovedal.

Veste, gospod doktor, on sam pravi, da pokadi pet ali sedem cigar na dan, jaz pa vem, da jih pokadi najmanj deset. Sama mu nočem nič reči, da ne bo mislil, da mu tega ne privoščim. Vi kot zdravnik bi mu pa lahko svetovali, naj kaj opusti.

Zdravnik ji je obljubil in je tudi obljubo držal. Takoj drugi dan, ko je bil njegov bolnik akoraj že zdrav, je razlagal nekaj o nezdravi strasti pretirane kaje in govoril o boleznih, ki iz tega nastanejo. Govoril je o zahrbtnosti angine pectoris, ki nenedoma stisne srce in zapre človeku sapo, o jutranjem pokašljevanju in o drugih neprijetnostih, ki jih prinaša kaja. Zdravnik je govoril prepričevalno in nič čuda, da je Vermuta obilval mrzel pot. V duhu je že obetal, da ne bo več kadil. Predno se je pa prav zavedel, je prišla k njegovi postelji žena in brž je nadaljevala, kar je bil začel zdravnik. Govorila je s sladkim glasom, da si bo ohranil zdravje in kot dobra gospodinja je prišla stvar takoj od praktične strani.

— Več, možiček, kupiva si "šparovček" in vanj bova spravljala denar, ki bi ga sicer zakadil. Če bi bilo to samo pet dinarčkov na dan, lahko izračunaš, koliko bo to zneslo v enem mesecu in kaj vse si bova lahko za to privoščila. Zanj si boš lahko kupil kaj drugega, koristnejšega od te grde kaje, ki ti samo škoduje.

Tako je pregovorila moža in sveto ji je obljubil, da ne bo več kadil. In ostal je mož beseda. Koliko je trpel zlasti prve dni, to je seveda drugo poglavje.

Zena je bila posebjena prijaznost in nekaj dni potem, ko je jel hoditi mož brez cigar, je prinesla domov šparovček, napisala lastnoročno nanj "Prihraniki" in ga svečano izročila možu.

Tu notri boš spravljaj, kar boš prihranil, — je dejala, ni mu pa priznala, da je še izračunala, koliko bo to zneslo in kakšno obleko si bo lahko kupila.

Prvi dan je padlo v šparovček pet dinarjev in mož je bil svečano pohvaljen. Šparovček je stal na njegovi pisalni mizi, da bi ga neprestano opozarjal na svoje poslanstvo.

Opozarjal ga je imenitno. Bil je dan za dnem težji in gospa Vermutova kar ni mogla dočakati trenutka, ko ga bo odprla. Minilo je mesec dni in napočil je težko pričakovani trenutek. Mož se je sicer branil, da bi prisotvoval odpiranju, toda žena ni popustila. Hotela ga je takoj potipati za dobro srce, da bi še kaj primaknil. Šparovček sta odprla in tedaj se je gospej Vermutovi naenkrat zadelo, da je ves svet zelo črn in hudoben. V šparovčku je bilo samo deset dinarjev in nekaj novičkov po petdeset par, pač pa mnogo gumbov. To je bil uspeh vsega prizadevanja in vsega njenega vojnega pohoda.

Kakor da ne razume, kako strašen udarec ji je zadel, je pa mož še pripomnil: Glavno je, da ne kadim več. Kar bi bil potrošil za tobak, sem dal raje za bonbone, a to vendar ni nič slabega. In silno se je začudil, da ga žena ni lepo pogledala.

Nikoli zadovoljen K bogatemu radodarnemu bankirju pride siromaden nečak in ga prosi, naj mu da nekaj denarja za potovanje na Dunaj. Bankir mu da 1000 Din. Nečak hitro spravi bankovec v žep in ostane široko odprtih ust pred bankirjem.

— No, kaj bi pa še rad? — ga vpraša bankir. — Dragi striček, rad bi še 100 Din za potovanje na Dunaj. — Saj sem ti jih dal 1000! — Da, toda nerad bi menjal tako velik bankovec.

Dober svet — Gospod doktor, grozen nahod imam. Kaj naj storim? — Priporočam vam storiti to, kar je storil maršal Radecky kadar je imel nahod. — Kaj je pa delal? — Kaj je delal? Hm... vsekoval se je.

Antropologija — Gospod profesor, ali se da sklepati po buli na moževi glavi o njegovem značaju? — Po mojem mnenju bi se dalo prej sklepati o značaju njegove žene.

Samo izjemoma — Tu ne smete kaditi, to je vagon za nekadilce. — Saj sem tudi jaz nekadilec. — In vendar kadite. — Da, toda samo izjemoma.

Prevelika samostojnost — To je grozno prijatelj, kako je zdaj mladina samostojna! — Prav praviš, dragi moj. Oni dan se mi je rodil deček brez moje vednosti.

Ni ga vzgojil Nekoč je umrl 83-letnemu starcu 60-letni sin. Pa je prišel k žalujočemu očetu sosed in mu dejal: "Vidiš, prijatelj, saj sem ti vedno pravil, da tega fanta ne boš vzgojil do konca."

Najboljše sredstvo — Katero sredstvo se vam zdi proti steniam najboljše, sosed? — Več sredstev poznam, a najboljše mi očisti stanovanje vedno mož.

Pri zdravniku — Gospod doktor, kaj naj storim proti nervoznosti svojega moža? — Oba morata odpotovati. — Kam pa? — Vsak v drugo smer.

Sreča pri ženskah — Gospodična, jaz sem imel vedno srečo pri ženskah. — Zakaj se pa niste oženili? — Ker me ni nobena marala. Edino misliti bi smeli človeka siliti.

Jasnejše poteze — Poznam vedeževalko, ki spozna po potezah na rokah moškega, če je oženjen. — Jaz pa spoznam to že po potezah na njegovem čelu.

Solo na struni Paganini je poklical izvoščka, da bi ga odpeljal a koncerta domov.

— Računal vam bom osem frankov, — je dejal izvošček. — Če mi pa zaigrate kaj lepega na struni G, vam bom računal samo dva franka.

— A če me odpeljete domov samo na enem koleasu, vam plačam 100 frankov! — je odgovoril Paganini.

Človek se nauči mnogo prej govoriti kot misliti. Ko začneš misliti, šele začneš živeti.

WEEKS DENT OFFICE
Vedno nizke cene za X-RAY
Ure: 8:30 do 8:30 zvečer
Phone: Harrison 9731
326 S. STATE
Najzanesljivejše dnevnike vse vesti so v dnevniku "ti." Ali jih čitate vsak dan?

Vabilo k PRVI OBLETNICI
otvoritve naše plesne dvorane
v nedeljo 20. septembra 19...
Dobra godba - Izvrstna postrežba; rali bomo tudi pečenega prašička...
VALENTIN KOBAL, BEER GARD
55th Street & Clarendon Hills Road - Hinsdale, Ill.

BOŽIČN IZLETI
V JUGOSLAVIJI
PARNIKI IZ NEW YORKA:
EUROPA . . . 5. decembra
NEW YORK . 10. decembra
HAMBURG . 15. decembra
BREMEN . . 16. decembra
Brzi vlak ob BREMEN in EUROPA v Bremen zajame udobno potovanje do Ljubljane
Izborne železniške zvezde od Cherbourga Hamburga.
Za pojasnila vprašajte lokalnega agenta ali
130 WEST RANDOLPH ST., CHICAGO, ILL.
HAMBURG - AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA
Po sklopu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta št. 10, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k oni naročnik Prosveta stane na vsa enaka, za člana ali nedelno \$6.00 za eno leto ali dva. Ker pa člani še plačujejo pri anoumentu \$1.50 za tednik, se jim šteje k naročnin. Torej sedaj ni varnika, reči, da je list predržer S. N. P. J. List Prosveta je valja lastnina in gotovo je v vsaki družini ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:
Za Zdrav. državo in Kanado \$6.00
1 tednik in..... 4.50
2 tednika in..... 8.50
3 tednika in..... 1.40
4 tednika in..... 1.30
5 tednikov in..... 0.80
Za Evropo je..... \$9.00
Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v plenu in si naročite Prosveto, list, ki je valja lastnina.
Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo sahteral sam svoj list tednik moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročen na Prosveto, to takej nasmniti upravništvu lista, in obenem doplačati vsoto lista Prosveta. Ako tega ne storo, tedaj mora upravništvo datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Priloženo polijam naročnino za list Prosveta vsoto \$.....
1) Ime..... Čl. družine \$.....
Naslov..... Čl. družine \$.....
Ustavite tednik in ga pripisite k moji naročnini od sledečih članov družine:
2)..... Čl. družine \$.....
3)..... Čl. družine \$.....
4)..... Čl. družine \$.....
5)..... Čl. družine \$.....
Mesto..... Država.....
Nov naročnik..... Stari naročnik.....

TISKARNA S.N.P.
SPREJEMA VSA
v tiskarsko obrt spadajoča dela
Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovackem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih
VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene smerne, unjako dele pro
Pišite po informacije na naslov
SNPJ PRINTERY
2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mihael Zoičenko: TELEFON
Da, prijatelj, kako bi vam to povedal, oni dan sem dobil telefon. V naših nemirnih časih je človek brez telefona kakor brez rok. Mar ni človek primoran pokramljati po telefonu s tem ali onim prijateljem ali pozvoniti kam?
Seveda, pozvoniti nimam kam, kar je res, je res. Toda na drugi strani, če pomislim gmotno, zdaj ni devetnajsto leto. To je treba razumeti.
Da v devetnajstem letu se je že dalo nekako živeti brez telefona. Lačni smo sedeli, pa nam ni nič manjkalo.
Zdaj pa recimo — za pet rubljev ti obesijo aparat. Sam bog se nas usmili!
Če hočeš, govori po njem, če nočeš, pa ni treba. Nihče se ne bo jezil nate. Samo plačaj denarce.
Seveda, sosedje niso vajeni, pa so bili užaljeni.
— Morda, so dejali, bo zvonilo tudi ponoči. Pustite raje to stvar.
Toda ta reč ne samo da ne zvonijo ponoči, temveč tudi podnevi ni nič z njo. Vsem znancem sem dal seveda številko svojega telefona s prošnjo, naj mi telefonirajo. Pa se je izkazalo, da ni med nji-

mi nihče v stranki. Telefona niti v roke ne vzamejo.
Toda plačevati denarce kar tako za prazen nič za aparat se človeku tudi noče. Tako so me oni dan poklicali v neki važni in nujni zadevi.
Sedim vam pri zidu in gledam, kako to originalno visi. In kar naenkrat ti pozvonilo. Ni zvonilo, ves čas ni zvonilo, zdaj ti pa naenkrat zapoje. Kar prestrašil sem se.
Križ božji, sem pomislil, koliko zvonjenja za te bore pare!
Previdno dvignem slušalko!
— Halo — vprašam, od kod pa zvonilo?
— No, — pravijo, — kliče vas telefon.
— Kaj se je pa zgodilo, — vprašam, — in kdo je pri telefonu?
— Pri telefonu je vaš znanec, — mi odgovore — pridite, pravijo, v nujni zadevi v krčmo na vogalu Posadske ulice.
— Glej no glej, si mislim, kako udobno je to. Da ni telefona, kaj bi počel moj znanec? Moral bi se zibati in prerivati v tramvaju.
— Halo, pravim, — kdo je ta znanec in kaj bi rad?
Kar ti v telefonu molče in na moje vprašanje ne odgovarjajo več.
Ze sem oblečen in hitim doli. Prihite! sem v krčmo. Ljudi, istvar,

čprav je bil še dan, je kar mr-golelo v nji. In sami neznanci.
— Tovariši, — pravim — povejte mi no, kdo mi je pravkar telefoniral in kaj je hotel?
Toda gostje molče in ne odgovarjajo.
Evo jih, si mislim, telefonirali so in zdaj ni nikogar.
Sedem za mizo in naročim dva vrčka piva.
Posedim malo, si mislim, morda bo pa kdo prišel. Čudne šale so to, si mislim.
Popil se dva vrčka piva, prigriznil malo in odšel domov.
Doma je pa vse narobe. Okraden sem. Ukradena mi je siva obleka in dve oedej.
Skočim k telefonu in hitro pozvonim.
— Halo! — zakličem, — gospodična, odredite nemudoma kazensko preiskavo, okraden sem, temeljito okraden. V to svr-ho so me nalašč izvabili v krčmo po telefonu:
Gospodična pa pravi:
— Oprostite, zasedeno!
Pozvonim pozneje. Gospodična pravi:
— Gumb električnega zvonca ne deluje, oprostite.
Oblečem se in hitro doli. Brž na tramvaj in hitim na kriminalno policijo.
Tam napišem prijavo.
Pravijo mi: Preiskali bomo to stvar,